

Na temelju članka 10. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine 30/94, 68/98 i 61/00) i članka 36. točke 23. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 19/99) Gradska skupština Grada Zagreba na 8. sjednici, 30. siječnja 2001. godine prihvatila je

IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU GRADA

UVODNE NAPOMENE

Unapređenje stanja u gradskom prostoru skup je kompleksnih međusobno povezanih aktivnosti izrade urbanističke dokumentacije, mjera u svezi s uređenjem zemljišta za gradnju i drugih oblika uređenja prostora, mjera za opremanje i uređenje građevinskog zemljišta do pravila održivog korištenja prostora. Aktivnosti i mjere što ih planiraju i provode tijela Grada Zagreba, gradska upravna tijela i trgovačka društva objedinjuju se u formi ovog izvješća o stanju u prostoru Grada (u daljnjem tekstu Izvješće) i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada (u daljnjem tekstu Program mjera).

Izrada Izvješća i Programa mjera utemeljena je na Zakonu o prostornom uređenju. (Narodne novine broj 30/94, 68/98 i 61/00).

Izvješće se izrađuje za dvije godine i sadrži analizu provođenja dokumenata prostornog uređenja i drugih dokumenata, ocjenu provedenih mjera i njihove učinkovitosti što se tiče svrhovitog gospodarenja i zaštite vrijednosti prostora i okoliša, te druge elemente koji utječu na stanje u gradskom prostoru.

Potrebno je naglasiti da se u Izvješću, pored praćenja ostvarivanja Programa mjera za 98/99. prikazuju i ostvarenja u 2000. godini, kako bi dobili što cjelovitiju sliku učinjenoga u proteklom vremenu.

U Programu mjera se prezentira svekolika politika uređenja prostora u Gradu Zagrebu za iduće dvije godine radi daljnjeg unapređenja stanja u prostoru Grada. Detaljna razrada stanja i programi razvitka nalaze se kod pojedinih nositelja izrade tih izvješća i programa, tj. kod gradskih ureda, zavoda i trgovačkih društava. Prema tome ovo izvješće i program mjera rađeni su na temelju tih izvješća i programa.

Ovo izvješće o izvršenju Programa mjera u dijelu prihoda i programu radova na području vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva, temelji se na godišnjim (za 2000. godinu na jedanaestmesečnim) obračunima Proračuna Grada Zagreba koje izrađuje Gradski ured za financije i izvješćima o izvršenju plana prihoda i programu radova vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva, koji izrađuje Gradski ured za izgradnju Grada, te na izvješćima "Hrvatskih voda" i pojedinih trgovačkih društava. U Izvješću su uglavnom analizirani globali i osnovni programi, dok će navedeni dokumenti to detaljnije razraditi.

S obzirom na to da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine broj 128/99) traži posebnu izradu Programa gradnje i održavanja objekata i uređaja komunalne infrastrukture, u Programu mjera to se područje uglavnom obrađuje na razini sumarnih osnovnih smjernica razvitka potrebnih radi provjere usklađenosti s ostalim segmentima Programa mjera.

Izvješće i Program mjera na području društvenih djelatnosti te zaštite prirode i kulturnih dobara temeljeni su na izvješćima i programima odgovarajućih gradskih ureda i zavoda (Gradski ured za obrazovanje i šport, Gradski ured za zdravstvo, rad i socijalnu skrb, Gradski ured za kulturu i Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode).

Program mjera radio se u vrijeme relativno nezadovoljavajućeg stanja u Gradu i nepostojanja jasne koncepcije i strategije izlaska iz toga stanja. To stanje, između ostaloga, karakterizira:

- loše stanje u gospodarstvu - velika nenaplaćena potraživanja, smanjenje zaposlenih i porast nezaposlenih, neadekvatna politika poticanja investicija, slabljenje izvoza, smanjivanje proizvodnih kapaciteta;
- potreba za redefiniranjem položaja i uloge Grada;
- problemi u komunalnim djelatnostima - neracionalan upravljački sustav gradskih trgovačkih društava i ustanova;
- neadekvatna prostorna politika - značajna bespravna gradnja, nepostojanje evidencije o gradskoj imovini, način upravljanja gradskom imovinom;
- urbani nered velikog intenziteta;
- porast socijalno ugroženih građana;
- centralizacija upravljanja na državnoj razini - Grad nema ingerencija na mnogim djelatnostima, smanjuju se izvori prihoda Grada;
- porast kriminala i ovisnosti;
- neadekvatna gradska uprava i neadekvatan odnos prema građanima i komunikacija s javnošću.

U takvim uvjetima nije bilo lako izraditi Program mjera koji bi predložio mjere za kvalitetno unapređenje stanja u prostoru Grada.

TEMELJNI PODACI I PROCESI

1. Pored toga, što je Zagreb glavni grad države i njezino političko i upravno središte, u Zagrebu je najveća koncentracija urbanih, ekonomskih, finansijskih, gospodarskih, znanstvenih, obrazovnih, kulturnih i zdravstvenih resursa te stanovništva Hrvatske. Sve te funkcije nameću Gradu posebne obveze i zadatke prema nacionalnom prostoru i prema inozemstvu. Složenost gradskih funkcija i isprepletenost ekonomskih, prostornih, socijalnih, upravnih, političkih i drugih struktura nameću potrebu sustavnog planiranja razvitka Grada. Tome u prilog ide i izrada Izvješća i Programa mjera, Programa zaštite okoliša, te programa investicija komunalno-prometne i druge izgradnje.

2. Posljednjim županijskim ustrojem Republike Hrvatske Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne novine 10/97, 124/97, 50/98, 68/98, 22/99, 117/99 i 128/99) određeno je i područje Grada Zagreba koje je uz grad - naselje Zagreb sastavljeno još od 69 naselja.

Prema tome zakonu, Grad Zagreb posebna je i jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica, ustrojstvo kojega je određeno Zakonom o Gradu Zagrebu (Narodne novine 90/92, 76/93, 69/95, 14/97 i 36/98). Usvajanjem Statuta Grada Zagreba na 26. sjednici 14. prosinca 1999. godine ostvareni su uvjeti da se Grad ustroji u 17 gradskih četvrti, i unutar njih na mjesne odbore. Upravo su se u mjesecu prosincu 2000. održali izbori za vijeća gradskih četvrti.

Zagreb je tako raščlanjen u fizionomijske cjeline koje imaju slične, ali i međusobno različite probleme. Međutim, dijelovi Grada međusobno su komplementarni, jer stanovnik Grada "živi" - djeluje u više gradskih četvrti, odnosno mjesnih odbora. Zato će, glede ustroja mjesne samouprave, Zagreb decentralizirati one upravne funkcije koje pridonose lakšem komuniciranju i zadovoljavanju potreba stanovništva u institucijama uprave i mjesne samouprave.

3. Zagreb se prostire na površini od 640 km². Na tom prostoru je prema popisu stanovništva 1991. godine (31.III) živjelo 777.826 stalnih stanovnika s prebivalištem u Gradu i blizu 50.000 s boravištem u Gradu u ukupno 70 naselja i 273.318 kućanstava. Gustoća naseljenosti iznosila je 1.215 stalnih, odnosno 1.293 ukupno prisutnih stanovnika na četvorni kilometar. Procjenjuje se da je sredinom 2000. u Zagrebu živjelo oko 935.000 ukupnih - prisutnih stanovnika od čega 895.000 s prebivalištem i oko 45.000 s boravištem u Gradu. Time se gustoća naseljenosti povećala na 1.390, odnosno na 1.460 stanovnika na četvorni kilometar. Predviđa se da će se u idućem razdoblju stopa rasta stanovništva smanjiti na razinu oko 0,5%

prosječno godišnje. Time bi Grad Zagreb sredinom 2002. godine imao oko 944 tisuće ukupnih stanovnika.

No, s obzirom na gustoću naseljenosti, Grad Zagreb je višestruko raščlanjen prostor. Na 218 km² Grada Zagreba koje je obuhvaćeno generalnim urbanističkim planovima grada Zagreba i Seseveta prema popisu stanovništva 1991. živjelo je 735.250 stanovnika, a na ostalom prostoru Grada od 422 km² živjelo je 42.576 stanovnika. To znači da je u urbanim dijelovima Grada gustoća naseljenosti iznosila 3.370, a u ostalom dijelu Grada 101 stanovnik na četvorni kilometar.

Najveća gustoća naseljenosti u 1991. godini bila je u gradskoj četvrti Donji grad (20.751 stanovnika/km²), a najmanja u gradskoj četvrti Brezovica (88 stanovnika/km²). Procjenjuje se da je sredinom 2000. godine stupanj gustoće naseljenosti zadržala gradska četvrt Donji grad kao najgušće naseljena četvrt, s time da je gustoća porasla na oko 21.000 stanovnika/km², te gradska četvrt Brezovica, kao najrjeđe naseljena četvrt, s time da je gustoća naseljenosti porasla na oko 101 stanovnik/km². U idućem razdoblju predviđa se brži rast stanovnika naselja južnog i istočnog dijela Grada te naselja Sesevete od rasta stanovništva u naselju Zagreb.

4. Unatoč tome što je administrativni prostor Grada cjelovit on je, iako teritorijalno u posljednje vrijeme nekoliko puta znatno smanjivan, još uvijek izrazito raznolik, što Zagrebu, uz prometno-geografski položaj, daje posebnu vrijednost. Ta raznolikost postavlja posebne zahtjeve u prostornom uređivanju i gospodarenju prostorom.

Prostori izvan urbanih područja Zagreba čine oko 2/3 teritorija i oko 6% stanovnika Grada Zagreba i, zajedno s dijelovima što su danas izvan njegovih administrativnih nadležnosti, njegov su egzistencijalni prirodno ekološki i krajobrazni okvir koji se može raščlaniti u:

- a) **krajobrazne cjeline:** Park prirode Medvenica, prisavski prostor i Vukomeričke gorice s visokovrijednim prirodnim resursima, vodom, šumama i kvalitetnim tлом. Planovima prostornog uređenja utvrđeni ciljevi razvitka polaze od očuvanja tih temeljnih vrijednosti i identiteta, te sprečavanja mogućih konflikata i degradacije vrijednosti.
- b) **samostalna naselja sesvetskog i novozagrebačkog prostora** s gradićem Sesevete, te prigradskim naseljima s relativno brzom koncentracijom stanovnika, i ruralnim naseljima u udaljenijim, rubnim dijelovima zagrebačkog prostora, kao vrijednim dijelom njegove krajobrazne raznolikosti.

Svaka od tih grupa naselja ima zajednička i posebna obilježja i vrijednosti. Svako je naselje različito s obzirom na položaj u prostoru, prirodno okruženje i njegovu osjetljivost, ulogu u svom okruženju, gospodarski i ljudski potencijal, brzinu i značenje sveukupnih promjena.

Suvremeni pristup **zaštiti prirodne baštine** teži ka očuvanju ukupnoga prostora, a ne samo izdvojenih osobito vrijednih dijelova. U svijetu su aktualna senzibiliziranja pučanstva prema prirodi i spomeničkoj baštini, te potrebi njihova očuvanja, a zaštita okoliša sastavni je dio uređivanja prostora.

U dokumentima prostornog uređenja (Prostorni plan Grada Zagreba te generalni urbanistički planovi Zagreba i Seseveta) sustavno je valoriziran prostor i izdvajani su oni prostori što su s aspekta prirodnih vrijednosti ocjenjivani kao posebno vrijedni. Daljnji je korak zaštite njihov upis u Upisnik zaštićenih dijelova prirode, o čemu skrbi Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode.

Medvednica je park prirode posebnoga ekološkog, estetskog, rekreacijskog i edukativnog značenja. Njezine šumovite padine neprocjenjiva su ekološka vrijednost za Grad, a tradicijski estetski atributi čine je važnim dijelom "slike" zagrebačkog prostora. Zakon i, osobito, različitost interesa traže da se tim prostorom gospodari ustrojavanjem posebne uprave i prema prostornom planu područja posebnih obilježja kao osnovom za upravljanje.

Različiti interesi i vidovi gospodarenja na Medvednici češće degradiraju nego što unapređuju zaštićeni prostor, a financijska sredstva neophodna za održavanje nisu dostatna za odgovarajuće upravljanje i zaštitu.

5. Donošenjem propisa s područja vlasništva (Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, Zakon o zemljišnim knjigama i drugi podzakonski akti), vidljivo je da su podaci, koji se evidentiraju u Gradskom zavodu za katastar i geodetske poslove o prostoru i nekretninama, stavili velike obveze glede ažurnog održavanja zakonom propisanih evidencija koje se u suradnji s drugim upravnim gradskim tijelima vode posebno stoga što se radi o korištenju i skrbi u vezi sa gospodarenjem gradskim prostorom. Stoga je potrebno organizirati suradnju sa službama gruntovnice radi uklanjanja velikih zastoja, te intenziviranja investiranja i baza podataka.

Vrijednost podataka koji se evidentiraju o prostoru i nekretninama, bez kojih se ne mogu uspostaviti stvarni vlasnički odnosi nameću trajan rad na projektima koji će povezivati katastarske i zemljišno-knjižne baze podataka, te uspostaviti detaljne podatke o gradskoj imovini. Nužno je u što kraćem roku stvoriti bazu podataka o zemljištu u vlasništvu Grada radi razvojnog pristupa urbaniziranju Grada.

6. Vraćanjem zemljišta bivšim vlasnicima na temelju Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, stvoren je osjećaj da vlasnici tim zemljištima mogu raspolagati prema osobnim potrebama, bez obzira na dokumente prostornog uređenja, što ugrožava javni interes i kvalitetno urbaniziranje Grada. Jedan od razloga takovog poimanja prava je bespravna gradnja. To je sve skupa potencirano što istodobno nisu donesene zakonske mjere kojima bi se vlasnicima zemljišta na kojima nije dopušteno građenje pružili određeni oblici kompenzacije, kao javni proces izvlaštenja za potrebe javnog interesa smišljene urbanizacije.

7. U Zagrebu su, uvažavajući njegov prostor, povijesno naslijeđe, tradiciju i ulogu u sustavu europskih, nacionalnih i urbanih središta, te osnovna opredjeljenja glede njegova gospodarskog, društvenog i kulturnog razvitka - dokumentima prostornog uređenja i drugim dokumentima utvrđeni: organizacija prostora, zaštita prirodnih, povijesnih i kulturnih vrijednosti, te okoliša, korištenje i namjena površina, s prijedlogom prioriteta i mjera za njihovo uređivanje i prijedlogom poboljšanja temeljnih gradskih prostornih planova, ali i ukupnog sustava urbane reprodukcije Grada.

Jedna od temeljnih odrednica razvitka Grada u tim prijedlozima je **konsolidacija gradskih prostora bez daljnjeg širenja grada**, uz zaštitu povijesnih i prirodnih vrijednosti, i partnerska javno-privatna, umjesto sadašnja pretežno "proračunska" reprodukcija Grada.

Uz navedene, temeljni ciljevi u unapređivanju stanja u prostoru Zagreba su i:

- komunalno opremanje neopremljenih dijelova Grada;
- poboljšanje svekolike društvene infrastrukture u prostoru Grada;
- konsolidacija neuređenih zapuštenih gradskih područja radi unapređenja urbanog identiteta Zagreba, temeljenog na njegovim gradskim tradicijama;
- kontrola potrošnje preostalih prostornih resursa;
- selektivni razvitak gospodarstva i drugih sadržaja temeljenih na gospodarskoj učinkovitosti i skrbi o zaštiti okoliša;
- održivo gospodarenje gradskim prostorom u okviru mjera nove urbane strategije koja ima temeljne sastavnice:
  - redefiniciju nacionalne regulative,
  - redefiniciju sustava reprodukcije Grada;
  - redefiniciju i reorganizaciju investicijskih aktivnosti radi očuvanja ugroženih prostornih resursa;
  - redefiniciju urbane estetike radi sprečavanja dosadašnjega organiziranog urbanog nereda;
- dovršenje započetih akcija.

8. Zagreb danas obilježava "točkasto" građenje u svim dijelovima Grada, u predjelima različite fizionomije, komunalne opremljenosti i položaja. Tako prostorno široki opseg građenja teško je kontrolirati i pratiti komunalnom opremom, pogotovo u današnjim tehnološkim uvjetima kada je omogućeno brzo građenje, često bez sudjelovanja arhitekata, ili uz arhitektonska rješenja u kojima je samo tehnički interpretiran investitorov estetski predložak ili pojedinačni detalji. Stoga je nužno bitno promijeniti ponašanje u investicijskim zahvatima.

9. Kao nastavak ranijih procesa, u protekle se dvije godine u većim radnim zonama odvija proces prestrukturiranja djelatnosti, usitnjavanja sadržaja i promjena vlasnika, tj. popunjavanja nekadašnjih velikih pogona manjim sadržajima, ponegdje i preparcelacijom dosadašnjih velikih parcela.

Na taj se način koriste prednosti zajedničkog korištenja prostora i infrastrukture, posebno energije i stvaraju preduvjeti za jeftinije poslovanje. Malobrojno angažiranje novih parcela rezultira većinom gradnjom trgovačkih kapaciteta koji u tim prostorima intenziviraju promet osobnih, ali i drugih vozila.

10. Značajan dio gradskog teritorija pokriva bespravna neregulirana izgradnja sa svim njezinim karakteristikama-kaotičnost i substandardnost ulične mreže, neopremljenost pratećim sadržajima, velika gustoća izgradnje, izgradnja bez pravila.

Bespravna gradnja svih tipova ima još dvije karakteristike:

- gradnju u zonama predviđenim za drugu namjenu,
- gradnju u zonama gdje je gradnja dopuštena, ali se ne poštuju procedure prostornog uređenja (lokacijska i građevna dozvola) ili se ne poštuju parametri gradnje utvrđeni u prostornim planovima, te lokacijskim i građevnim dozvolama.

Bespravna gradnja u skupinama značajan je pojavni oblik. Većinom nastaje u rubnim područjima Grada, u zaštitnom zelenilu i tampon-zonama među pojedinim tradicionalnim naseljima. Poseban je problem gradnja na vodonosniku, bez odgovarajućeg sustava odvodnje koji bi štitio ovo područje od vitalne važnosti za vodoopskrbu čitavoga gradskog područja.

Problem je i zauzimanje atraktivnog teritorija uz gradske prometne poteze koji bi se mogli namijeniti drugim za Grad važnim aktivnostima.

Praćenjem stanja u prostoru evidentni su primjeri masovnije bespravne gradnje u rubnim područjima (Kozari bok, Kozari put, Žitnjak, Bogdani, Struga, izgrađeni u radnoj zoni Žitnjak i Burićevo naselje izgrađeno u zaštitnom zelenilu). Radi se u pravilu o substandardnim kućama i parcelama bez elementarnoga komunalnog standarda.

U novije vrijeme proces bespravne gradnje se nastavlja s tim da se vraća "tradicionalnom" načinu gradnje - pojedinačnim intervencijama na cijelom gradskom prostoru od podsljemenske zone do rubova Grada.

Unatoč stalnim nastojanjima da se bespravna gradnja legalizira kroz izmjene prostornih planova, posve je očito da se ona tako stimulira, a ne rješava.

I. USMJERAVANJE GRADNJE I UREĐENJA PROSTORA GRADA

1. Polazišta u planiranju razvitka i prostornog uređenja Grada

Polazišta u planiranju razvitka i prostornog uređenja Grada proizašla su iz temeljnih ciljeva njegova dugoročnog razvitka i imaju dugoročni karakter.

U proteklom su se razdoblju polazišta pokazala dobra pa ih treba zadržati i u Programu mjera za 2001. i 2002. godinu.

2. Realizacija planiranog usmjeravanja gradnje i uređenja gradskih prostora

Na glavnim područjima prostornog uređenja realizirano je:

- na atraktivnom gradskom prostoru uz Ljubljansku-Slavonsku postupno se realizira gradnja poslovnih sadržaja: Getro, HT, ZDR, Euroherc, Cimos, King cross, Foss, Coca Cola, OMV, Medika, BMW, a u pripremi su i drugi programi. Za prostor bivše vojarne uz Zagrebačku ulicu izrađena je dokumentacija za više stambenih objekata.
- na prostoru uz Aveniju Dubrovnik (križanje s Avenijom Većeslava Holjevca) proveden je natječaj za Muzej suvremene umjetnosti;
- na prostoru bivše vojarne u Selskoj ulici izrađena je dokumentacija i izveden dio potrebne infrastrukture za stambeno-poslovni kompleks;
- u radnim zonama izgrađeni su i rekonstruirani pojedinačni gospodarski sadržaji pretežito trgovačke namjene. Tako se, na primjer, od značajnijih realizacija mogu navesti sljedeće:
  - u radnoj zoni Žitnjak izgrađena je nova, reprezentativna poslovna zgrada Autohrvatske, uz Radničku cestu. U postojećim objektima sve više prevladavaju skladišta i trgovački prostori, a uz Slavonsku aveniju veleprodajni kapaciteti.
  - u radnoj zoni u Jankomiru izgrađen je prodajni salon automobila na križanju Jankomirske ulice i Ljubljanske avenije, a najbliže su realizaciji lokacije na križanju Škorpikove i Ljubljanske avenije također za prodajne centre. Najučestalije su dogradnje (proširenja objekata) na već ranije angažiranim parcelama.
  - u radnoj zoni Sesvete prestala je s radom svinjogojska farma ("Sljeme"), izgrađen je Autocentar Zubak, izgrađena je benzinska postaja s poslovnom zgradom i hotelom uz Slavonsku aveniju, prodajno-skladišne građevine uz Industrijsku cestu, centar "Prigorke" je dovršen, a izdane su i dozvole za ranije izgrađene građevine (pretežno prodajno-skladišne s uredskim prostorom).
- za prostor Trga domovinske zahvalnosti proveden je javni urbanističko-arhitektonski natječaj;
- u gradskom prostoru "urbane obnove" interpolacijama se kompletira prostor;
- u sjevernim i južnim gradskim zonama nastavljeno je komunalno opremanje radi zaštite prirodnih vrijednosti u njima.

II. OSTVARIVANJE ZADATAKA I MJERA NA POJEDINIM PODRUČJIMA

1. Gospodarstvo

1.1. Gospodarstvo Grada Zagreba kao i ukupno gospodarstvo Hrvatske nalazi se već duže vrijeme u krizi. U 1999. u odnosu na 1997. godinu ostvaren je pad izvoza proizvoda i usluga za 12% industrijske proizvodnje za 3%, prometa u trgovini na malo za 4%, noćenja turista za 10%. Uz pad gospodarske aktivnosti povećane su neto plaće za 29% nominalno, odnosno i 17% realno. U isto su vrijeme povećani troškovi života za 10% i cijene na malo za 9 posto.

U cilju prikazivanja stvarnog stanja gospodarstva Grada Zagreba u jesen 1998. na prijedlog Gradske skupštine Gradski ured za gospodarstvo, Gradski zavod za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša i Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo izradili su analizu stanja u gospodarstvu Grada. Materijal je raspravljan na sjednici Gradske skupštine, ali bez značajnih akcija koje bi se temeljile na porukama iz tog materijala i zaključka Gradske skupštine.

1.2. Ukupna gospodarska aktivnost kao i standard opada, nezaposlenost raste a spontani razvitak dovodi do ekspanzije trgovine, posebno trgovine na malo (radno intenzivna s malim primanjima po zaposlenom).

Unatoč pozitivnom djelovanju malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva na zaposlenost, bez osmišljene strategije razvitka, odnosno strateško razvojne politike proizvodnje, ne može se očekivati radikalnije poboljšanje.

Proces transformacije velikih industrijskih kompleksa usmjeren je na drugačije korištenje prostora, što bi trebalo rezultirati disperzijom manjih jedinica primjerenijih prostornoj strukturi. Od spomenutih se kretanja očekuje da će se neki prostori odteretiti i istovremeno aktivirati do sada neiskorištene mogućnosti integriranja u strukture naselja. U provođenju spomenutih procesa bitna je uloga prostornog uređenja koje bi spriječilo moguće neželjene efekte, kao što su ugrožavanje okoliša i kvalitete života i rada na susjednim parcelama u naselju.

Početak ljeta 1998. Gradska skupština Grada Zagreba, na osnovi Programa poticanja razvitka malog gospodarstva, donijela je odluku o kupnji poduzeća Končar - Tehnološki park d.o.o., koje je nakon toga preimenovano u Tehnološki park Zagreb d.o.o. Tehnološki park Zagreb je poduzetnički inkubator za visoke tehnologije, odnosno poduzeće osnovano sa zadatkom poticanja poduzetništva i privatne inicijative u okviru Programa poticanja razvitka malog gospodarstva Grada Zagreba. U realizaciji svojeg programa koristi slobodne proizvodne i uredske kapacitete i raspoložive izvore financija, te pruža potrebnu raznu stručnu i ostalu pomoć kako bi omogućio realizaciju poduzetničkih inicijativa na području visokih tehnologija.

U svibnju 1999. Gradsko poglavarstvo Grada Zagreba donijelo je Zaključak o potrebi izrade studije "Poslovno povezivanje obiteljskih gospodarstava na području Grada Zagreba" radi povećanja konkurentnosti poljoprivrednika poticanjem osnivanja različitih modela zajedničkog rada, te zaključak o potrebi izrade studije "Ustroj veletržnica u funkciji razvitka poljoprivredne proizvodnje sa ciljem unapređenja proizvodnje i distribucije hortikulturnih proizvoda na zagrebačkom području".

U granicama nedovoljno raspoloživih sredstava za poticanje razvitka gospodarstva Gradsko poglavarstvo je da bi stvorilo poticajne uvjete za razvitak privatnoga malog poduzetništva u turizmu na ruralnom prostoru, krajem 1999. predložilo Gradskoj skupštini Grada Zagreba donošenje "Programa poticanja razvitka malog i srednjeg poduzetništva u turizmu s naglaskom na razvitak turizma na ruralnom prostoru". Programom se potiču poduzetnički programi od interesa za Grad Zagreb vezani uz turističku sliku i ponudu Grada, te podizanje općeg standarda ruralnog prostora. Program se odnosi na fizičke osobe - obrtnike i građane koji se bave turizmom i registrirana turistička seljačka gospodarstva, te mala i srednja trgovačka društva koja se bave turizmom.

Programom poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva iz 1998. odobreno je tijekom 1998. i 1999. ukupno 112 programa u ukupnoj vrijednosti od 18,4 milijuna kuna. Tijekom 2000. godine Program se nastavlja, tako da je do mjeseca prosinca 2000. odobreno novih 37 programa u ukupnoj vrijednosti od 37,8 milijuna kuna. Navedenim programima je predviđeno zapošljavanje 264 novih radnika.

1.3. Integralni sustav valorizacije prirodnih resursa jedno je od temeljnih promišljanja razvitka Grada. U tom je smjeru pokrenuta inicijativa iz područja gospodarenja mineralnim sirovinama. Dosadašnji rezultati projekta "Osnove gospodarenja mineralnim sirovinama Grada Zagreba" dobra su osnova za valorizaciju mineralnih sirovina, ali i za iniciranje sustavnog promišljanja prirodnih resursa Grada Zagreba. Tehnologija izrade tog projekta (GIS) prethodnica je ekspertnih prostornih informacijskih sustava Grada Zagreba, te predstavlja tehnološki standard koji će ubrzo morati biti usvojen.

Projekt Rudarske osnove Grada Zagreba, odnosno "Osnove gospodarenja mineralnim sirovinama Grada Zagreba" gotovo je u cijelosti dovršen, te predstoji postupak njegove verifikacije.

U cilju zaštite rudnog blaga učinjeno je sljedeće:

- izrađen je dio projekta "Katastar mineralnih sirovina Grada Zagreba", koji je kvalitetna podloga za uvrštavanje mineralnih sirovina u prostorne planove. Osim

toga, u procesu izrade prostorne dokumentacije Gradski ured za gospodarstvo sustavno navodi prostore na kojima se u postupku izdavanja lokacijske dozvole treba voditi računa o mineralnim sirovinama;

- na Skupštini trgovačkih društava najavljena je inicijativa da se kontrolira legalitet proizvodnje građevnih materijala koji se koriste za realizaciju gradskih investicija. Gradski ured za gospodarstvo redovno prijavljuje nadležnim inspekcijskim službama svaku spoznaju o nelegalnoj eksploataciji mineralnih sirovina.
- opredjeljenje da se afirmiraju komparativne prednosti pojedinih rudarskih objekata kako bi se locirali pojedini komunalni sadržaji (deponije otpada, sportsko-rekreacijski objekti, prostori posebne namjene itd.). Gradski ured za gospodarstvo to promovira u svim svojim dokumentima vezanim uz rudarstvo, te u prijedlozima i priložima u okviru izrade prostorne dokumentacije. U izvještajnom razdoblju nije bilo zahvata u kojima bi se to opredjeljenje provelo u praksi.
- Gradski ured za gospodarstvo se zalaže da se optimizira konflikt u prostoru između eksploatacije mineralnih sirovina i drugih prisutnih interesa (zaštita i eksploatacija poljoprivrednog zemljišta, voda i šuma; interesi lokalnog stanovništva itd.).
- Program sanacije i revitalizacije prostora narušenih rudarskim djelatnostima nije izrađen, jer još nema financijskih preduvjeta za njegovu pripremu, niti su gospodarski subjekti pokazali interes za to.
Za izradu idejnog projekta povezivanja informacijskih sustava gospodarenja mineralnim sirovinama i drugih geogenih odrednica prostora Grada Zagreba nije bilo materijalnih preduvjeta, te nije realiziran, iako je u okviru projekta informatičkog povezivanja upravnih službi Grada Zagreba koji je u pripremi, iskazana potreba za njihovim povezivanjem.
Za djelotvornije provođenje mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada, iz područja gospodarenja mineralnim sirovinama, potrebno je unaprijediti ustrojstvena rješenja i međuresorsku suradnju.
Najveću važnost za djelotvornije provođenje mjera unapređenja stanja u prostoru Grada iz ovog područja, te za osiguravanje eksploatacijskih rezervi građevnih materijala za potrebe Grada Zagreba, ima uvrštavanje sektorskih analiza i rezultata u prostornu dokumentaciju Grada.

1.4. Temeljem projekta "Projekcija razvitka poljoprivrede na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije" Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo izradio je programe poticanja razvitka seljačkih gospodarstava koji su izravna potpora utemeljenju suvremenog koncepta opstojnog poljoprivrednog gospodarstva.

Kroz ovaj se program kreditira:

- 30 ha nasada jagoda za oko 50 obiteljskih seljačkih gospodarstava,
- 50 ha nasada jabuka za oko 30 obiteljskih seljačkih gospodarstava,
- 10 ha nasada vinove loze za oko 10 obiteljskih seljačkih gospodarstava,
- 30 plastenika za oko 30 obiteljskih seljačkih gospodarstava,
- program opreme koji sadrži kreditiranje različitih sustava za navodnavanje te sustava za potrebe pripremanje stočne hrane - sijenaža,

Tijekom 1999. Program je proširen na uzgoj gljiva - šampinjona na seljačkim gospodarstvima kao djelatna potpora postojećim proizvodnim programima radi veće uposlenosti radno sposobnih članova te većim ukupnim profitom domaćinstava.

Na području Grada šumama se gospodari temeljem Zakona o šumama preko Šumarija Zagreb, Remetinec i Dugo Selo a prema Osnovama gospodarenja šumama.

Nisu izrađeni programi za gospodarenje privatnim šumama što je u sljedećem razdoblju potrebno realizirati.

Šumama posebne namjene gospodari Javno poduzeće Hrvatske šume - poslovna jedinica Hortikultura Zagreb temeljem posebno izrađenih osnova za upravljanje park-šumama Grada Zagreba.

2. Komunalno gospodarstvo

2.1. Ostvarivanje osnovnih odrednica razvitka komunalnog gospodarstva

Izgradnja i održavanje objekata i uređaja komunalno-prometne infrastrukture u Programu mjera, kao i u drugim programima i planovima, planirana je s osnovnim ciljem unapređenja stanja u gradskom prostoru. Relativno gledano, taj se cilj ostvaruje sukladno raspoloživim financijskim sredstvima i organiziranosti pripreme za izgradnju. Zbog pomanjkanja finacijskih sredstava namjenjenih za financiranje ovog gospodarstva, u Programu mjera izgradnja i održavanje objekata i uređaja komunalno-prometne infrastrukture trebala se obavljati na temelju određenih kriterija.

Planirana sredstva ostvarena su sa 78,7 posto. Za pojedine zahvate za koje su bila osigurana sredstva, nastali su problemi zbog nerješениh imovinsko-pravnih odnosa, tj. izostala je pravovremena priprema za gradnju.

Poštivali su se kriteriji prioritetne gradnje, održavanja i nabava opreme, tj. sredstva su se usmjeravala u završetak započelih investicija, zaštitu podzemnih voda, poboljšanje tehničke opremljenosti komunalno-prometnih sustava i drugo, ali je zbog nedostatka financijskih sredstava izostalo značajnije poboljšanje komunalne opremljenosti u izgrađenim, osobito rubnim dijelovima Grada.

Nadalje se zadacima i mjerama sadržanim u Programu htjelo poboljšati organizaciju i učinkovitost djelovanja navedenog segmenta gospodarstva. Međutim, na ovom području zbog zakonskih rješenja u svezi s organizacijom obavljanja komunalnih djelatnosti, raspoloživim sredstvima i načinom planiranja, nije učinjen zadovoljavajući pomak (nije u dovoljnoj mjeri, adekvatno ovom gospodarstvu bilo prisutno tržište, nije se planirala djelatnost u cjelini sa svih aspekata, nema dugoročno razrađenih planova i nije dovoljno prisutna znanost u stvaranju znanstvenih i stručnih podloga za planiranje razvitka ovog gospodarstva i drugo).

2.2. Ostvarivanje planiranih prihoda

2.2.1. U Programu mjera za 1998/99. godinu planirano je za gradnju i održavanje objekata i uređaja vodnog gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva investirati 2.953 milijuna kuna. Izvori sredstava planirani su iz proračunskih prihoda 79,0 %, sredstva "Hrvatskih voda" 9,7 % i iz cijene komunalne usluge 11,3 posto.

Potrebno je naglasiti da sredstva za financiranje programa vodnoga gospodarstva osiguravaju "Hrvatske vode", koje i izrađuju taj program. Grad Zagreb iz Gradskog proračuna sufinancira taj program.

Programne na području opskrbe električnom i toplinskom energijom te telefonskom kanalizacijom financiraju javna poduzeća u vlasništvu Države. Grad Zagreb u određenim slučajevima sufinancira te programe.

U strukturi proračunskih sredstava namjenska sredstva za financiranje komunalnog gospodarstva planirana su sa 56,7 % i sredstva za financiranje javnih potreba vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva sa 43,3 posto.

Promatrajući Program mjera u cjelini za ovo područje, može se zaključiti da se planirani izvori sredstava ostvaruju sa 78,7% i to iz namjenskih sredstava Proračuna sa 80,3%, iz sredstava Proračuna za javne potrebe sa 77,6%, iz sredstava "Hrvatskih voda" sa 77,2% i iz sredstava cijene komunalne usluge sa 77,4 posto.

U strukturi namjenskih sredstava gradskog proračuna planirani osnovni izvori su komunalna naknada, komunalni doprinos, zakupnina i renta, koji čine preko 4/5 tih sredstava.

Namjenska sredstva planirana u Programu mjera i uprihodovana u gradskom proračunu u 1998. i 1999. godini, vidljiva su iz sljedeće tablice:

- u 000 kn

--	--	--	--

Vrsta namjenskih izvora	Program mjera -plan	Ostvareno	% ostvarenja
Komunalni doprinos	315.947	174.415	55,2
Komunalna naknada	510.000	375.789	73,7
Zakupnina za gr.posl.prost.	170.000	249.145	146,5
Naknada za ceste	72.000	105.000	145,8
Prihod od uklanjanja.ošt.cesta	31.000	-	-
Prihod po posebnim ugovorima	83.000	30.487	36,7
Šumski doprinos	400	376	94,0
Renta	100.000	114.438	114,4
Prihod od pripreme grad.zemlj.	41.000	12.845	3,3
UKUPNO	1.323.347	1.062.495	80,3

U protekle dvije godine ostvarena sredstva komunalnog doprinosa u iznosu od 174 milijuna kuna predstavljaju samo 55% planiranih sredstava u Programu mjera. Uzroci relativno manje uprihodovanih sredstava komunalnog doprinosa su način i oblik njegovog plaćanja. Naime, mogućnost obročne otplate sigurno je odgodila uprihodovanje dijela obračunatih sredstava za 1999. godinu za sljedeće razdoblje čime se smanjila realizacija prihoda u 1999. godini. Osim toga, Odluka o komunalnom doprinosu i Odluka o visini komunalnog doprinosa mijenjale su se između ostaloga, i tako da se komunalni doprinos utvrđivao prema područjima Grada i to od 530,00 kn/m² BRP za prvo područje do 120,00 kn/m² BRP za sedmo područje. Vjerojatno je i s toga naslova došlo do promjene u iznosu visine komunalnog doprinosa. U Programu mjera visina komunalnog doprinosa obračunavana je prosječno za cijelo područje Grada u iznosu 530 kn/m² BRP osim proizvodnih pogona 430,00 kn/m² BRP.

Problemi u naplati smanjili su prihod od komunalne naknade, dok je prihod po posebnim ugovorima i prihod od otklanjanja oštećenja cesta smanjen, odnosno nije ga bilo, zbog načina proračunskog obračuna i zakonske regulative.

Veći namjenski prihodi od planiranih uglavnom su rezultat opreznijeg pristupa u planiranju tih sredstava u Programu mjera.

Planirani prihodi iz gradskog proračuna za financiranje javnih potreba vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva ostvareni su u iznosu od 784 milijuna kuna, što je 77,6% planiranog iznosa.

Ostali prihodi u Programu mjera ostvareni su: sredstva "Hrvatskih voda" sa 220 milijuna ili sa 77,2 % i prihodi iz cijene komunalne usluge sa 259 milijuna kuna ili sa 77,4%.

Programom mjera, kao što je već naglašeno utvrđena je visina komunalnog doprinosa koji je sa ostalih 200 milijuna proračunskih sredstava trebao financirati gradnju objekata i uređaja koje se po Zakonu o komunalnom gospodarstvu financiraju iz komunalnog doprinosa. Realizacija tih programa vidljiva je iz sljedećeg pregleda:

Područje	Program mjera		Ostvareno	
	Iznos u 000 kn	Struktura u %	Iznos u 000 kn	Struktura u %
- groblja i krematorij	58.500	11,3	25.608	10,3
- javna rasvjeta	83.229	16,1	24.045	9,7
- nerazvrstane ceste	305.780	59,3	115.059	46,3
- javne površine	68.438	13,3	83.893	33,7
UKUPNO	515.947	100,0	248.605	100,0

Uz smanjenu realizaciju za 51,8 % programa, promijenila se struktura uloženi sredstava u odnosu na planiranu i to tako da su bitno povećana ulaganjima u uređenje javnih površina i bitno smanjenu u program nerazvrstanih cesta.

2.2.2. Za 2000. godinu prema rebalansiranom Planu prihoda i Programu radova na području vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva planirano je utrošiti 1,042,5 milijuna kuna, od čega iz gradskog proračuna 1.014,2 milijuna kuna i 28,3 milijuna neutrošenih sredstava iz ranijih godina, te prihoda po raznim osnovama. U razdoblju od jedanaest mjeseci uprihodovano je 822,3 milijuna ili 78,9% planiranog. Planirani i rebalansirani prihod gradskog proračuna ostvaruje se sa 77,6% Plana, a ostali izvori sa 23,4% više od planiranih.

2.3. Raspored ostvarenih prihoda

2.3.1. Raspored prihoda za financiranje programa vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva uglavnom je reguliran zakonskim propisima i propisima donesenim za njihovo provođenje.

Planirana i ostvarena sredstva iz Proračuna Grada za financiranje javnih potreba u vodnom gospodarstvu, prometu i komunalnom gospodarstvu, te namjenska proračunska sredstva za financiranje programa komunalnog gospodarstva za razdoblje od 1998. do 1999. godine, raspodjeljena su kako slijedi:

u 000 kuna

Područja djelatnosti	Program mjera (planirano)			Ostvareno iz Prora	
	Sredstva za javne potrebe	Namjenska sredstva	Ukupno	Sredstva za javne potrebe	Namjenska sredstva
1. Vodno gospodarstvo	40.000	-	40.000	40.000	-
- zaštita od štetnog djelovanja voda	20.000	-	20.000	20.000	-
- zaštita voda	20.000	-	20.000	20.000	-
2. Promet	600.000	103.400	703.400	530.024	105.376
- održavanje	20.000	103.400	123.400	26.654	105.376
- razvitak	580.000	-	580.000	503.370	-
3. Komunalno gospodar.	370.000	1,219.947	1,589.947	213.612	957.119
- izgradnja	287.000	621.000	908.000	106.000	414.605
- održavanje	83.000	598.947	681.947	107.612	542.514
UKUPNO (1+2+3)	1,010.000	1,323.347	2,333.347	783.636	1,062.495

Prihodi gradskog proračuna, koji su 20,9% manji od planiranih u strukturi raspodjele vrlo su različiti po djelatnostima, planirana sredstva za vodno gospodarstvo ostvarena su u stopostotnom iznosu, a za ukupnu prometnu djelatnost ostvarena su sa 90,3%. Za redovno održavanje cesta povećana su za 7%, a za razvitak prometne djelatnosti smanjena za 13,2 posto. Najveće smanjenje planiranih sredstava je za komunalno gospodarstvo za 26,4% i to za izgradnju za 42,7% i održavanje za 4,7 posto. To je uzrokovano inače smanjenim proračunskim prihodima, ali i smanjenim strukturnim udjelom sredstava za javne potrebe. Naime, ta su sredstva prema Programu mjera podijelila u odnosu 4,0% za vodno gospodarstvo, a ostvarena su sa udjelom od 5,1%; 59,4% za prometnu djelatnost, a ostvarena su sa 67,6%, dok su za komunalno gospodarstvo planirana sa udjelom od 36,6%, a ostvarena su sa 27,3 posto.

Planirani i ostvareni drugi prihodi po zakonima i prihodi iz cijene komunalne usluge razdijeljeni su kako slijedi:

- u 000 kn

	Program mjera (planirano)	Ostvareno
UKUPNO	620.000	479.445
1. Sredstva "Hrvatskih voda"	285.000	220.079
- zaštita od štetnog djelovanja voda	100.000	128.361

- zaštita voda	85.000	43.680
- vodoopskrba	100.000	48.038
2. Sredstva iz cijene komunalne usluge	335.000	259.366
- vodoopskrba	91.000	42.920
- odvodnja	71.000	57.548
- plinoopskrba	173.000	158.898

Drugi planirani prihodi ostvareni su sa 77,3 posto.

2.3.2. Po pojedinim područjima različiti su postoci ostvarivanja prihoda u odnosu na rebalansirani Plan prihoda s napomenom da je jedino u komunalnom gospodarstvu taj postotak manji od prosjeka cijelog Plana, što je vidljivo iz sljedećeg pregleda:

- vodno gospodarstvo	=	17,0 mil.kn	ili	80,0% Plana
- promet	=	223,0 mil.kn	ili	81,1% Plana
- komunalno gospodarstvo	=	488,2 mil.kn	ili	75,7% Plana
- izgradnja športskih objekata	=	93,6 mil.kn	ili	90,4% Plana
UKUPNO	=	822,3 mil.kn	ili	78,9% Plana

Prihodi iz gradskog proračuna pokrivaju u 100% iznosu ostvarene prihode vodnoga gospodarstva sa 94,3% ostvarene prihode prometa, sa 96,2% ostvarene prihode komunalnog gospodarstva i sa 96,1% ostvarene prihode za izgradnju športskih objekata.

2.4. Ostvarivanje programa radova

2.4.1. Financiranje Programa radova na području vodnoga gospodarstva, prometa i komunalnoga gospodarstva temelji se na sredstvima gradskog proračuna, sredstvima iz cijene komunalne usluge, sredstvima "Hrvatskih voda" i drugim sredstvima sukladno Zakonu o komunalnom gospodarstvu.

U protekle dvije godine osnovni je cilj Programa trebao biti ostvarenje preduvjeta za razvitak Grada, poboljšanje kvalitete življenja gradnjom komunalno-prometne infrastrukture posebno na substandardnim područjima. To je realizirano u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima i različito po pojedinim područjima Grada, što je već istaknuto.

- 1) Na području koji pokriva **vodoopskrbni sustav** Grada Zagreba u 1998. i 1999. godini aktivnosti su bile usmjerene na gradnju, adaptaciju, rekonstrukciju, sanaciju crpilišta, vodosprema, precrpnih stanica, magistralnih cjevovoda, mreže u naseljima i na izradu dokumentacije i to:
  - unapređenje funkcionalne sposobnosti crpilišta Mala Mlaka, Petruševac, Strmec i Sašnjak, vodosprema Kamenolom i Oporovec, precrpnih stanica Bukovec, Deščevec, Laščina, Popovec i Slapnica;
  - izgrađeno je 29.435 metara magistralnih cjevovoda: cjevovodi Brezovica-Kupinečki Kraljevec od 8.435 m, Belovar-Lužan-Laktec-Glavničica od 7.560m, Markovo Polje-Prepuštovec-Kašina-Blaguša od 3.400 m, Soblinec-Šašinovec-Glavničica-Stupnik od 2.926 m, Gradina-Celina u dužini od 2.200 m i ostalih 8 magistralnih cjevovoda od 4.914 metara;
  - izgrađeno je ili rekonstruirano 66.148 metara cjevovodne mreže, od čega izvan Grada Zagreba 7.410 m (u općini Sveta Nedjelja 3.700 metara i gradu Samoboru 3.710 metara). Po gradskim četvrtima izgrađena je mreža kako slijedi:
    - Donji grad: 2.433 m i to pretežito rekonstrukcija cjevovoda u Ulici kneza Mislava, na Trgu žrtava fašizma i na Zrinjevcu;
    - Gornji grad - Medveščak: 6.563m i to izgradnja u Novoj Vesi, Zamenhofovoj i Demetrovoj ulici, te rekonstrukcija u Jurjevskoj, Hercegovačkoj, Medveščaku i Tkaličićevoj-Krvavi most;
    - Trnje: 1.209 m, i to u Miramarskoj, Brezju, Strojarskoj i Ulici Zinke Kunc;
    - Maksimir: 2.331 m, i to osobito Gospoščak i Štefanovec;

- Peščenica-Žitnjak: 9.867 m, i to u Petruševcu, Borongajskim lugovima, Peščenici-Sjever, Savici I. i dr.;
- Novi Zagreb-Zapad: 4.072 m, i to u naselju Lučko, Blato i dr.;
- Trešnjevka-Sjever: 2.580 m, i to u ulicama Tratinskoj, Brozovoj, Gorjanskoj, Selskoj i dr.;
- Trešnjevka-Jug: 388 m, i to u ulicama Vrbani, Horvaćanska i Lokvarska;
- Čnomerec: 1.755 m, i to u ulicama Kvaternikova, Poljičak i dr.;
- Gornja Dubrava: 2.833 m, i to Lektršćica, Breznovečina-odvojak, Sunekova-odvojak i dr.;
- Donja Dubrava: 3.172 m, i to rekonstrukcija cjevovoda u ulici Dubrava i dr.;
- Stenjevec: 4.825 m, rekonstrukcija cjevovoda Oranice i izgradnja Dinarski put, Samoborska cesta-Servisna cesta 1 i 2 i dr.;
- Podsused-Vrapče: 4.343 m, i to Dubravica III., Gmanje, Huzjanova, Klenovščak, Lisička II etapa, Marlinov put, Podsusedsko dolje, Sreov klanac i dr.;
- Podsljeme: 12.367 m, i to Štefanovec, Dedići, Gramača, Markuševačka cesta, Mrzljak, Jelenovac, Fručinje i dr.;
- Sesvete: nekoliko metara u Kobiljaku.

2) Na području **odvodnje** u 1998. i 1999. godini izvedeno je 83.960 m kanala svih profila, od čega 16.960 m kolektora, 11.637 m sabirnih kanala, 49.936 m mreže, te je rekonstruirano 2.575 m kanala i 2.690 m ostaloga.

U ukupnim zahvatima "Hrvatske vode" izvele su 13.266 metara kolektora, 12.340 metara mreže i 2.068 metara ostaloga. Između ostaloga izvedeni su kolektori: Bogdani-Struge 2.280 m, Naletilićeva 279 m, Brezovica-L.Naletilića I. i II. faza 309 m, Savica-Šanci 1.058 m, Galdovska-II Kuševačka 128 m i Lomnica I. i II. dionica dužine 6.212 m, te kanalske mreže Bogdani-Struge u dužini 6.750 m, Petruševac-kanal V.odv. 581 m, Jazbenička i Matijavička 1.061 m i drugo.

Trgovačko društvo "Vodoopskrba i odvodnja" izvelo je kolektora u dužini 3.694 metar, sabirnih kanala u dužini 11.647 metara, rekonstruirano je 2.575 metara kanala i 621 metar ostaloga. Akcije su bile usmjerene na sljedeće zahvate po gradskim četvrtima:

- Gornji grad: izvedena kanalska mreža u Hercegovačkoj i Kraljevačkom ogranku 1.826 metara uglavnom profila 50 i 60 cm;
- Trnje: izvedeno i rekonstruirano 343 metra kanala profila 40 i 50 cm uglavnom u naselju Vrbik;
- Maksimir: izvedeno kanalske mreže 5.011 metara, uglavnom manjih profila, od čega je značajni Gospočak 2.389 metara;
- Peščenica: izvedeno 3.647 metara kanala od čega su značajni kanali promjera 80 i više cm Pokupska-Kuševačka-Savica Šanci dužine 1.400 m i Radmanovečka ulica 384 metra;
- Novi Zagreb-Istok: izvedeno 2.240 metara kanala manjih profila u naselju Klara 1.835 metara;
- Novi Zagreb-Zapad: izvedeno je kanala svih profila u dužini 4.974 metra, a najznačajniji je Lanište, naselje profila 120 cm i dužine 295 metara, Lukoranska-Burićeva profila 80-120 cm dužine 2.114 metara, Av.V.Holjevca profila 100-180 cm dužine 475 metara i Horvatova ul. profila 80 cm i dužine 186 metara;
- Trešnjevka-Sjever: izvedeno kanala manjih profila 645 metara u Marićevoj i dijelu Zagorske i dr.;
- Trešnjevka-Jug: izvedeno je 164 metara kanala profila 40 cm;
- Čnomerec: izvedeno je ukupno 1.418 metara kanala, od čega sabirni kanal Čnomerec profila 100 cm dužine 400 metara i ostalo kanali manjeg profila;
- Gornja Dubrava: izvedeno je kanalske mreže dužine 11.995 metara svih profila, a značajni su kanali profila 80 i više centimetara: Trg sv.Marija Čučerska 270 m, Branovec 2.670 m i Oporovec 904 m, te manji kanali kao npr. Gradina-Kamečina-Put, 572 m, Utovec i Draškovec 640 m, Čučerska cesta 784 m, Dankovec-Slanovečka 933 m, Branovec-Lakrščica 918 m, Novačka ulica 860 m, Sv.Barbara i ul Golič 1.654 m, Lepušišći 572 m i drugo;

- Donja Dubrava: izvedeno je 699 metara kanala profila 40 cm u Vinodolskom odvojkju, Jorgovanskoj i Cerskoj ulici;
  - Stenjevec: izvedeno je 304 metra kanala profila 60 cm u Stenjevečkoj ulici i Vučak-I. etapa;
  - Podsused-Vrapče: izvedeno je ukupno 7.579 metara kanala manjih profila kao npr: kanali profila 40 cm: Bizek 2.788 m, Perjavica, Borčec-Donji Borčec 1.051 m, Aleja Seljačke bune 986 metara i drugo;
  - Podsljeme: izvedeno je kanala svih profila dužine 11.100 metara uglavnom manjih profila kao npr.: Bačun naselje 1.680 m, Remete-Tihi dol-Mirni dol 1.287 m, Markuševec 1.207 m i drugo;
  - Sesvete: izvedeno je kanala 3.541 metar od čega Jelkovec 505 m profila 180 cm, Prekvršje-Kučilovina profila 50 cm i dužine 1.575 m i drugo.
- 3) U Gradu Zagrebu u 1998. i 1999. godini, pored ostalog, izvedeno je ili rekonstruirano 139 km **plinovoda**, i to po gradskim četvrtima:
- Novi Zagreb-Zapad: izvedeno je 13.878 metara plinske mreže i to 2.550 m visokotlačnih plinovoda (VTP) Lanište-Jadranski most I/II etapa i produžena ulica Bundek, te 11.328 m niskotlačnih plinovoda (NTP) Trokut i Savski Gaj;
  - Donja Dubrava: izvedeno 12.443 m plinovoda, i to 3.100 m VTP na lokaciji Žitnjak I/II etapa, te 9.343 m NTP Novi Retkovec, Poljanice, Donja Dubrava i Trnava;
  - Gornja Dubrava: izvedeno ukupno 15.698 metara plinovoda od čega 4.269 m VTP Križni put-Dankovečka i Granešinski Novaki I/II etapa 3.054 m srednjotlačni plinovod (STP) Granešinski Novaki, te 8.375 m NTP Avenija Dubrava od Tržne do III Poljanica, Svetošimunska i dr.;
  - Peščenica-Žitnjak. ukupno izvedeno plinske mreže 1.070 m od čega 539m VTP;
  - Sesvete: izvedeno je 8.579 m plinovoda od čega 8.370 m STP u naselju Blago Zadro, STP Soblinec, Popovec, Sesvete-Sjever i 209 m NTP;
  - Gornji grad-Medveščak: izvedeno 3.326 m niskotlačnih plinovoda, i to rekonstrukcija Medveščak, Kozarčeva i Vončinina i izvedba Jurkovićeva;
  - Donji grad: izvedeno 2.533 m plinovoda, od čega rekonstrukcija NTP Tuškanac dužine 1.281 m i rekonstrukcija STP Trg žrtava fašizma dužine 595 m;
  - Maksimir: izvedeno 12.802 m plinovoda od čega samo 69 m STP stadion Maksimir, a ostalo niskotlačni plinovodi i to rekonstrukcija NTP Vrhovčev
  - vijenac, Srebrnjak, Dobri dol, Jordanovac i dr., te izvedba NTP Remete i Kozjak , Dobri dol i dr.;
  - Črnomerec: izvedeno 2.115 m niskotlačnih plinovoda uglavnom u Gornjoj Kustošiji;
  - Podsused-Vrapče: ukupno izvedeno 24.200 m plinovoda od čega 3.248 m STP Gajnice-Jug i Vrapče centar, te 20.952 m su NTP Gornji Stenjevec, Vrapče centar, Susedgrad, Perjavica-Borčec, Stenjevec-Sjever i Gornje Vrapče i dr.;
  - Stenjevec: izvedeno 11.067 m plinovoda, i to 1.295 m STP i VTP Jankomir i Špansko, te 9.772 m NTP Donje Vrapče, Stenjevec, Malešnica, Oranice i dr.;
  - Trešnjevka-Jug: izvedeno ili rekonstruirano 11.215 m srednjotlačnih plinovoda u naselju Prečko;
  - Trešnjevka-Sjever: izvedno 11.884 m niskotlačnih plinovoda - (NTP), Ciglenica, Ljubljana, Ante Starčević, Rudeš i dr.;
  - Podsljeme: izvedeno 5.450 m niskotlačnih plinovoda (NTP)-Sesvete, Gračani, Mlinovi, Jazbine i Bačun;
  - Trnje: izvedeno ili rekonstruirano 5.435 m niskotlačnih plinovoda (NTP) Staro Trnje, Brezje, Sigečica, Vrbik i drugo.

Paralelno s gradnjom plinske mreže gradile su se i primopredajne stanice.

- 4) Tijekom 1998. i 1999. godine Grad Zagreb je iz sredstava gradskog proračuna financirao izgradnju 14 novih transformatorskih stanica i rekonstrukciju 3 postojeće transformatorske stanice s naslova sklopljenih ugovora za komunalije individualne potrošnje, te gradnju jedne nove transformatorske stanice za potrebe osnovne škole i dječjeg vrtića u Petruševcu.

Transformatorske stanice su financirane u potpunosti s ugrađenim transformatorima instalirane snage 220 kVA i pripadajućom visokonaponskom, srednjonaponskom i niskonaponskom mrežom dužine 15.498 metara.

Izgradnjom transformatorskih stanica za potrebe objekata socijalnog programa i rekonstrukcijom transformatorskih stanica po obvezi KIP-a počele su se primjenjivati odredbe sporazuma sa HEP-om o sufinanciranju izgradnje uvjetovanih elektroenergetskih objekata po kW angažirane snage potrebne za opskrbu potrošača.

U ovom razdoblju završena je projektna dokumentacija za gradnju 2 nove i rekonstrukciju 2 postojeće transformatorske stanice.

5) Tijekom 1998. i 1999. godine dovršena je izvedba **toplinske mreže** i drugih objekata sustava daljinskog grijanja za priključenje 8 objekata, od čega su 4 iz socijalnog programa na lokacijama Špansko i Ul. Zinke Kunc. Ukupno je izvedeno 419 m razvodnog vrelovoda.

6) U **prometnu djelatnost** sredstva u 1998. i 1999. godini bila su usmjerena u gradnju i rekonstrukciju gradskih ulica i tramvajskih pruga. Izgrađene-rekonstruirane ili su u gradnji-rekonstrukciji s potrebnom izmjenom objekata i uređaja komunalne infrastrukture sljedeće gradske prometnice, podvožnjaci, raskrižja i tramvajске pruge:

- završena je gradnja podvožnjaka Zagrebačke ulice dužine 284,5 m s rekonstrukcijom Zagrebačke ulice od Ilice do Tomislavove dužine 725 m, dijelom Prilaza baruna Filipovića, Tomislavove i priključne ulice u dužini 520 m, te pristupne ulice dužine 280 m;
- izrađena je tehnička dokumentacija i rješavani imovinsko-pravni odnosi za gradnju podvožnjaka Čulinečke ulice;
- završena je u 2000.god. tramvajska pruga u Ul.Dubrava od Tržne do Dupca;
- završena je u 2000.god. tramvajska pruga produženom Horvaćanskom ul. od Jaruna do Prečkog;
- rekonstruirane su tramvajske pruge sa cestovnim površinama na Trgu kralja Tomislava, Trgu J.J.Strossmayera i Trgu N.Š.Zrinskog;
- završena je rekonstrukcija Trga hrvatskih velikana, Ul.F.Račkog, Ul. kneza Mislava i Ul. Oranice;
- gradnja Samoborske ceste;
- dogradnja sustava automatskog upravljanja prometom:
- gradnja pristupnih cesta i javnih parkirališta;
- izrada studija i tehničke dokumentacije;
- subvencije ZET-a i Hrvatskih željeznica

7) Tijekom 1998. i 1999. godine u Gradu Zagrebu izvedeno je ukupno 4.704,5 m distributivne **telefonske kanalizacije** za raznovrsne potrebe vezane za gradnju.

8) Početkom 1995. godine započela je sanacija odlagališta **otpada** Prudinec (Jakuševac). S obzirom na to da su radovi, pretežito zbog nedostatka financijskih sredstava, tekli sporo Grad Zagreb je dogovorio s Europskom bankom za obnovu i razvitak zajam za dovršenje započete sanacije. Banka je krajem 1998. godine odobrila dugoročni zajam u iznosu od 167,5 milijuna DEM. Do kraja 2000.godine dovršene su prve dvije faze sanacije odlagališta i sklopljen je ugovor s izvođačem treće faze sanacije.

U sklopu projekata primarne reciklaže i izdvajanja štetnih tvari na javnim gradskim površinama do mjeseca listopada 1999. godine povećan je ukupan broj spremnika na 5.669 komada i to za: papirnati otpad 1.911, stakleni ambalažni otpad 2.039, PET ambalažni otpad 816 i metalni ambalažni otpad 511 spremnika te 294 posude za stare baterije i 89 za staro ulje.

U protekle dvije godine otvorena su dva nova reciklažna dvorišta (Susedgrad-CIOS i Prudinec-Jakuševac) tako da ih sada u funkcionira sedam. U tijeku su pripreme za izgradnju još dvaju novih reciklažnih dvorišta (Jarun i Gračani-kod tunela), a u 1998. godini MOSKO - pokretno sakupljanje opasnog otpada smješteno je uz reciklažno dvorište Knežija.

Prikupljanje biorazgradivog otpada prošireno je na Babonićevu, Čačkovićevu, Wickerhauserovu, Voćarsku, Posilovićevu ulicu, te Mikuliće, Zelenjak, Horvatovac, Lobmayerove stube, Voćarsko naselje, ulicu Srebrnjak i Zeleni dol. U pilot projekt izdvojenog prikupljanja biootpada uključeno je ukupno 6.429 kućanstva i Hotel Intercontinental Zagreb. U tijeku su pripreme za realizaciju treće biokompostane i postrojenja za obradu i iskorištavanje

građevinskog otpada na lokaciji Prudinec te postrojenja za fizikalno-kemijsku obradu otpada na lokaciji Kanalski put.

2.4.2. U Jedanaest mjeseci 2000. od ukupnih prihoda izdaci su iznosili 795,8 milijuna kuna, što je 76,3% od planiranih prihoda ili 96,8% od ostvarenih prihoda. To znači da je na dan 30. studenoga 2000. stanje na računu pozitivno i iznosi 26,6 milijuna kuna. Izdaci u jedanaest mjeseci po područjima ostvareni su kako slijedi:

	Iznos u mil.kn	% ostvarenja Plana
- Vodno gospodarstvo	14,7	73,5
- zaštita voda	9,8	97,5
- zaštita od štetnog djelovanja voda	4,9	49,4
- Promet	212,1	77,5
- održavanje javnih cesta	42,3	62,4
- razvitak prometne djelatnosti	130,4	81,0
- subvencija HŽ	39,4	87,8
- Komunalno gospodarstvo	475,2	73,7
- gradnja obj.i uređ.kom.infrastr.	98,1	63,2
- održavanje kom.infrastrukture	338,7	76,1
- uređenje Grada	19,3	82,3
- sred. Fondu za naknadu oduzete imov.	19,1	88,8
- Gradnja športskih objekata	93,6	90,4
SVEUKUPNO	795,8	76,8

3. Uređenje Grada

3.1. U proteklom razdoblju nije se dovoljno vodila briga o korištenju javnih površina u skladu sa zakonima i gradskim odlukama. Posljedica je nekontroliran rast objekata i različitih elemenata urbane opreme mimo planova i odobrenja. Unatoč tome što se kontrolirala prihvatljivost lokacija i naprava ili objekata, javne površine i pročelja zgrada često su se koristila za neodobrena postavljanja pokretnih naprava, reklamnih elemenata i proširenja kioska. Pritom se često devastiraju zelene površine i povijesno zaštićeni dio grada.

Pozitivna mišljenja Gradskog zavoda za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša za panoe velikog formata i city-light vitrina na javno-prometnim i privatnim površinama - stanje 10. studenoga 2000.

TVRTKA	DO 28. 6.2000			OD 28. 6.2000		
	javne	privatne	ograde	javne	privatne	ograde
"AKZENT MEDIA" (510 x 250 cm)	4	14	8	-	-	-
"CROATIA PLAKAT" (510 x 250 cm)	-	-	3	-	3	-
"EUROPLAKAT- PROREKLAM" (510 x 240 cm)	98	78	135	-	2	25
"EUROPLAKAT- PROREKLAM"						

"CITY-LIGHT" (100 x 145 CM)	100	-	-	2 z* 6		
"MEDIA LAB" (400 x 300 cm)	-	23	20	-	-	-
"METROPOLIS MEDIA" (400 x 300 cm)	67	177	118	- z* 1	2	31
"OUTDOOR" (510 x 240 cm)	-	23	55	-	6	5
"P.I.O." (510 x 250 cm)	21	55	48	- z* 27	4	-
"TOP MEDIA" (100 x 50 x 70cm)	2	-	-	-	2	-
"ZGO" (510 x 250 cm)	21	3	-	-	-	-

z* - zaprimljeni zahtjevi za postavljanje reklamnih panoa na javnim površinama

Broj panoa velikog formata i city-light vitrina na javno-prometnim i privatnim površinama - inventura na terenu - stanje 10. studenoga 2000.

TVRTKA	javne površine s odobrenjem	privatne površine i ograde	javne površine bez odobrenja
"AKZENT MEDIA" (510 x 250 cm)	4	22	0
"CROATIA PLAKAT" (510 x 250 cm)	0	30	0
"EUROPLAKAT- PROREKLAM" (510 x 240 cm)	99	213	83
"MEDIA LAB" (400 x 300 cm)	0	43	0
"METROPOLIS MEDIA" (400 x 300 cm)	209	310	68
"AUTDOOR" (510 x 240 cm)	0	118	30
"P.I.O" (510 x 250 cm)	21	80	27
"TOP MEDIA" (100 x 50 x 70 cm)	2	2	0
"ZGO" (510 x 250 cm)	21	3	0
UKUPNO PANOJA:	356	821	208

"EUROPLAKAT- PROREKLAM"	samostojeći:	136
"CITY-LIGHT" (100 x 145 cm)	u nadstrešnicama:	122
	<u>Ukupno:</u>	<u>258</u>

UKUPNO CITY-LIGHT	258
--------------------------	------------

3.2. Izgradnja zelenih površina parkova, travnjaka, niskog i visokog bilja, pješačkih staza, šetnica, dječjih igrališta, fontana, vodoskoka, cvjetnjaka, ružičnjaka, drvoreda, klupa i druge komunalne opreme realizirana je sukladno gradnji drugih komunalnih objekata koji prethode izgradnji javnog zelenila (objekti, prometnice i sl.).

Javne zelene površine održavale su se sukladno raspoloživim sredstvima gradskog proračuna da bi se primaknule standardu koji određuje komunalni minimum, te značenju određenog prostora. Održavanjem su bile obuhvaćene sve izgrađene javne zelene površine, parkovi i park-šume te neizgrađene površine sa ciljem da se postupno uredi.

Nastojalo se stvoriti kvalitetne uvjete za razvitak i opstanak bilja na gradskom prostoru.

Za Park kralja P.Krešimira IV. raspisan je natječaj za izradu njegove rekonstrukcije, obnovljeni su drvoredi u ulicama Račkog, Medveščak, Ul. kralja Držislava, Ul. kneza Višeslava, Ul. kneza Mislava i u Medvedgradskoj ulici. Završeni su radovi na uređenju Trga N. Š. Zrinskog prema definiranom načinu i opsegu sanacije.

Unapređivanje zaštite postojećeg javnog zelenila provodi se temeljem studija i tehničke dokumentacije.

Dugoročno osmišljenim planom sadnje u gradskom rasadniku uzgajalo se bilje prilagođeno uvjetima u kojima će se dalje razvijati.

Radi zaštite park-šuma izrađene su Gospodarske osnove za uređenje park-šuma Grada Zagreba.

Što se tiče Programa uređivanja groblja uređivana su groblja Mirogoj, Miroševac, Krematorij, Gornje Vrapče, Markuševac, Granešina, Lučko, Resnik i Markovo Polje.

Pokrenuti postupak za izdavanje lokacijske dozvole za I etapu proširenja groblja u Šestinama nije dovršen.

4. Društvene djelatnosti

U sustavu **predškolskog odgoja i naobrazbe** u 1998. i 1999. godini izgrađeni su dječji vrtići u Poljanicama (DV "Sunce") i u Ulici Fausta Vrančića (DV "Vrbik"). Vrtić u Vrbiku je izgrađen kao zamjena dotrajalom objektu, a tom je izgradnjom povećan kapacitet za četiri odgojne skupine. U četirima dječjim vrtićima obavljena je dogradnja i adaptacija, u dvanaest je vrtića izvedena rekonstrukcija kotlovnica i strojarskih instalacija, na dvama objektima je saniran krov, u jednom je adaptirana i opremljena kuhinja, a u jednom uređen interijer.

U tijeku 2000. dovršena je gradnja dječjih vrtića: "Vedri dani" u Šubićevoj ulici, kapaciteta 8 odgojnih skupina (zamjena dotrajalog objekta), "Petruševac" u Petruševcu (u sklopu izgradnje nove osnovne škole) i u Prekvršju. Isto tako, u tijeku su pripreme za dogradnju dječjih vrtića u Botincu, Hrvatskom Leskovcu i Markuševcu, a priprema se i dogradnja DV "Jabuka" u Trnavi. Završava se sanacija krova i adaptacija objekta na DV "Utrine" u Balotinom prilazu.

U **djelatnosti osnovnog školstva** izgrađena je nova osnovna škola u Brestju te su završene već prije započete izgradnje i uređenja školskih športskih igrališta za osam osnovnih škola. OŠ "Rudeš" i OŠ "Lučko" dobile su nove športske dvorane, uređena je fasada na OŠ V. Nazora na Jordanovcu, adaptiran je podrumski i učionički prostor u OŠ P. Miškine na Svetom Duhu te tavanski prostor u OŠ "Granešina", sanirana je zgrada OŠ "M. Krleža", izvršena adaptacija športske školske dvorane "D. Trstenjak" u Trnju i nadogradnja OŠ "Žuti brijeg". Saniran je jedini školski bazen pri OŠ M. Jurić Zagorke u Dubravi.

Tijekom 2000. završena je izgradnja nove osnovne škole u Petruševcu (zamjenski objekt) kapaciteta za oko 650 učenika, izgradnja dvoučioničke područne škole u Prekvršju, a športska dvorana OŠ "Gornje Vrapče" je pred završetkom. U tijeku su pripreme za izgradnju školske športske dvorane OŠ "Markuševac". Sanirani su objekti područnih razrednih odjela OŠ Markuševac u Vidovcu i Bačunu.

U sustavu **srednjih škola** najveća je pozornost posvećena poboljšanju prostornih uvjeta kako bi se što bolje i kvalitetnije organizirala nastava tjelesne i zdravstvene kulture srednjoškolaca. U sklopu IX. gimnazije i II. ekonomske škole u Dobojskoj ulici, te III. ekonomske škole uređena su športska igrališta unutar srednjoškolskog kompleksa I. i IV. gimnazije i Ugostiteljsko-turističkog učilišta u Utrinama izgrađeni su novi športski tereni te športska dvorana srednje škole u Sesvetama.

Završava se izgradnja športske dvorane u Ulici Đ. Prejca u Dubravi, koju će zajednički koristiti Prehrambeno tehnološka škola, Veterinarska škola i XII. gimnazija, te Srednje škole Sesvete.

Tijekom proteklog razdoblja najveći dio sredstava koje je Grad izdvojio za potrebe **zdravstva**, preko Programa negospodarstvenih investicija, utrošeno je na rekonstrukcije, adaptacije i sanacije postojećih zdravstvenih objekata. Tako su u tom razdoblju izvođeni građevinski zahvati popravka krovova, sanacija i obnove kotlovnica i sanitarnih čvorova, te uređenje unutrašnjeg prostora i fasada domova zdravlja (i njihovih područnih ambulanta) Centar, Dubrava, Maksimir, Novi Zagreb, Peščenica, Trnje i Sesvete. U Domu zdravlja Centar uređen je i opremljen prostor za pedijatriju.

Isto tako, na bolnicama u vlasništvu Grada obavljani su sljedeći radovi: Specijalna bolnica Srebrnjak - sanacija sanitarnih čvorova, fasada, kotlovnica i izgradnja dizala; Specijalna bolnica Kukuljevićeva - kompletna adaptacija i uređenje, sanacija krova i fasade; Specijalna bolnica Goljak - unutrašnje uređenje; Specijalna bolnica Rockefellerova - ugradnja bolničkog dizala, uređenje kuhinje, rekonstrukcija bronhoskopije, uređenje sanitarnog prostora i uređenje krova; Opća bolnica Sveti Duh - sanacija kanalizacije, a u tijeku je sanacija krovova; Psihijatrijska bolnica Vrapče - sanacija kanalizacije i izrada dokumentacije za rekonstrukciju IV. odjela; Psihijatrijska bolnica Jankomir - sanacija kotlovnice i telefonske centrale, sanacija i oprema III. odjela i izrada dokumentacije za sanaciju centralne kuhinje; Ustanova za hitnu medicinsku pomoć; - uređenje prostora podstanice Istok; Stomatološka poliklinika - sanacija krova i kotlovnice, obnavljeno je pročelje IV. objekta KBC Šalata i uredile su se i opremile prostorije ambulanti u naselju Vrbik i Borovje.

Grad Zagreb je vlasnik Doma umirovljenika "Park" u kojem je adaptirano prizemlje, i izrađena tehnička dokumentacija za dogradnju dizala.

Od većih investicija u **športu** izdvajaju se početak izgradnje sjeverne i dogradnje zapadne tribine stadiona Maksimir, rekonstrukcija atletskog stadiona ŠP "Mladost" (izgradnja tribina s pratećim sadržajima i njihovo opremanje, atletska staza, nabava mjernih instrumenata, nova rasvjeta atletske staze), potpuna rekonstrukcija streljane "Vrapčanski potok", izgradnja bejzbol igrališta Novi Zagreb, rekonstrukcija paviljona 40 na Zagrebačkom velesajmu u klizalište te opremanje zatvorenog atletskog borilišta u Boćarskom domu "Zrinjevac". Izgrađena su i uređena neka manja športska igrališta, sanirani podovi u dvoranama, nabavljena su tri stroja za glačanje leda, semafor u dvorani "Kutija šibica", uređaj za odmuljivanje za ŠRC Jarun i stroj za uređenje skijaških staza na Sljemenu.

U djelatnosti **tehničke kulture** uređivani su prostori u kojima djeluju pojedine sekcije (kinoklub "Zagreb", foto klub "Zagreb", Dom tehnike Jarun, Centar za tehničku kulturu - radioamateri, Bulićeva i dr.).

Na području **kulture, zaštite kulturnih dobara i društvenog standarda** u proteklom je razdoblju rađeno na sljedećim objektima:

- Uređenje dijela parka Opatovina s javnim WC-om
- HNK-KOLO balet - dovršena sanacija objekta i pročelja
- Muzej Grada Zagreba - dovršenje adaptacije, rekonstrukcije i opremanje muzeja (započeto 1992.)
- Centar za likovni odgoj - Rokov perivoj - dovršena rekonstrukcija i adaptacija objekta
- Zbirka Gvozdanović - izvršena sanacija krova
- Prostorije "Zagreb filma" Vlaška 70 - obnova pročelja
- Mala dvorana KD "V. Lisinski" - dovršena rekonstrukcija i opremanje (započeto 1997.)
- KC "A. Cesarec" - dovršena sanacija i uređenje objekta
- Knjižnica Podsused - adaptacija
- Arheološki muzej - dovršenje rekonstrukcije i adaptacije muzeja (započeto 1966.)
- HNK - izvršena sanacija poda baletne dvorane
- KD "V. Lisinski" - rekonstrukcija ravnog krova, energetskog postrojenja i ugradnja protupožarnih zaklopki
- Knjižnica "A. Cesarec" - Ravnice - adaptacija
- DD Travno - dovršena I. faza unutarnjeg uređenja. (započeto 1997.)
- GK "Trešnja" - dovršena izgradnja kazališta
- Knjižnica Knežija, Albaharijeva - adaptacija
- Knjižnica Prečko - adaptacija
- Kuća Richter - dovršena sanacija odvoda oborinskih voda, gromobrana i potpornog zida

- KC Dubrava - sanirani krovovi
- Knjižnica "V. Nazor" Špansko - sjever - uređenje novog depoa
- Na Mirogoju je rekonstruiran i saniran objekt centralne odarnice, izrađen postament za Spomen križ poginulim braniteljima, izrađeno spomen obilježje neznanim žrtvama domovinskog rata
- kenotaf, te uređena "Sunčana poljana" u Gaju urni
- Trg siječanjkih žrtava - izgradnja spomen obilježja i uređenje trga
- Zagrebačko kazalište lutaka - rekonstrukcija i dogradnja zgrade kazališta
- Zagrebačko kazalište mladih - sanacija i rekonstrukcija scenske mehanizacije
- Tehnički muzej - sanacija dijela krova
- Kazališna družina "Histrioni" - izrada dokumentacije za objekt kazališta
- Kazalište "Komedija" - sanacija stolica, podova i zidova gledališta,
- HAZU - obnova pročelja - započeto 1998.
- Muzej suvremene umjetnosti - završen javni natječaj
- KC Dubrava - uređen dio prostora
- Tehnički muzej - sanacija krova sjevernog objekta

Radovi u tijeku:

- * Kazalište "Komedija" - u izradi dokumentacija za protupožarnu zaštitu
- * DD Travno - uređenje unutarnjeg prostora

Od **sakralnih objekata** izgrađena je crkva sv. Terezije Djeteta Isusa i samostan Klanjateljica Krvi Kristove u Trnju, kapelica blaženoga kardinala Alojzija Stepinca u sklopu Psihijatrijske bolnice Jankomir, župna crkva Predragocjene krvi Isusove u Kozari boku, župna crkva Dobrog pastira u Novom Brestju i župna crkva Uskrsnuća Kristova u Sesvetskom Kraljevcu.

U tijeku su radovi na izgradnji župne crkve Sv. Nikole biskupa u Stenjevcu, crkve i kapucinskog samostana Sv. Leopolda Mandića u Dubravi i crkve i dominikanskog samostana Sv. Augustina Kažotića na Peščenici.

Degradacija estetske dimenzije u urbanizaciji Grada zahvatila je i crkvene strukture koje su dva milenija čuvale svoj moralni i estetski dignitet građenjem najkvalitetnijih objekata i urbanih sklopova kao pokazatelj svoje duhovne vrijednosti. Danas se događa da i crkva gradi objekte niže estetske vrijednosti.

5. Zaštita okoliša

Usvojeni integralni pristup zaštiti okoliša u Gradu Zagrebu nameće potrebu da se i u Izvješću o stanju i Programu mjera za unapređenja stanja u prostoru Grada uspostavi tješnja veza između uređenja prostora dokumentima prostornog uređenja i aktivnosti što se propisuju Programom mjera te zaštite vrijednosti prostora i okoliša. Kvaliteta okoliša u Gradu Zagrebu kao nužna pretpostavka i za kvalitetu života njegovih stanovnika ne udovoljava kriterijima održivog razvitka. Problemi zagađenja okoliša posljedica su dugoročno naslijeđenog stanja što se posebno očituje u:

- neracionalnom korištenju gradskog prostora stalnim širenjem Grada, često bespravno, na "bezvrijedne, prazne prostore" uz istodobno zaostajanje gradnje komunalnog sustava odgovarajućeg standarda;
- dugogodišnjem razvitku prostoru i tradiciji neprikladnih industrija, često opasnih ili potencijalnih onečišćivača i na lokacijama gdje su opasne za stanovnike ili prirodne resurse;
- dugotrajnom zanemarivanju skrbi o gospodarenju komunalnim i drugim otpadom te sporog realizaciji i valorizaciji dijelova sustava cjelovitog gospodarenja otpadom (npr. Centra za gospodarenje otpadom);
- pogoršavanju kvalitete podzemne vode, izuzetno vrijednoga prirodnog gradskog resursa;
- neodgovarajućem ili potpunom izostanku tretmana otpadnih voda kako na izvoru nastajanja tako i za grad kao cjelinu;
- neracionalnom korištenju energije;
- zanemarivanju prirodnih i povijesnih vrijednosti Grada;
- nedovoljnoj brizi za kvalitetu šumskih i poljoprivrednih površina, odnosno tla i dr.

Uz dokumente prostornog uređenja mjere zaštite okoliša osiguravaju se i donošenjem posebnog dokumenta - Programa zaštite okoliša. U uvjetima nepostojanja Strategije zaštite okoliša i Nacionalnog programa zaštite okoliša, u težnji da pokrene i uskladi kompleksne aktivnosti na zaštiti okoliša Grad Zagreb je u svibnju 1999. donio svoj prvi Program zaštite okoliša.

Istovremeno, Grad Zagreb je učvršćivao svoju poziciju među europskim gradovima sudjelujući aktivno u mreži "Zdravi grad" uključivanjem u tzv. III fazu razvoja projekta (koja će trajati do 2005), potpisivanjem Povelje o održivim gradovima i naseljima (Aalborg 1994) čime se obavezao na dugoročan proces prema održivom razvitku izradom Lokalne agende 21, kao i sudjelovanjem u Kampanji održivih europskih gradova i naselja.

Gradska skupština Grada Zagreba dodjeljuje nagradu Grada Zagreba (područje tehnička kultura i zaštita okoliša), i financira aktivnosti Zelenog telefona i sl.

Na području Grada djeluje i niz nevladinih udruga interes kojih je okoliš Grada, a predstavljaju strukovne udruge i širu javnost. Njihova uloga doprinosi formiranju javnog mnijenja i svijesti građana o pitanjima zaštite okoliša, a time doprinosi i učinkovitosti u provođenju gradskih ekoloških programa što im sve daje važno mjesto u dijalogu između gradske uprave i ostalih aktera u zaštiti okoliša.

6. Zaštita kulturnih dobara

Sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara izvođeni su radovi na obnovi spomeničkih objekata, građevinske sanacije i konzervatorsko-restauratorski radovi, obnavljale su se fasade, skulpture i fontane, izrađivala se konzervatorska dokumentacija s konzervatorskim smjernicama za očuvanje i obnovu prostora, građevina i pokretnih spomenika. Navode se najznačajniji zahvati:

- Uređen je i otvoren Muzej Grada Zagreba sa srednjovjekovnim bedemom iz 13. st. u Opatičkoj 20, smješten u sklopu nekadašnjeg samostana klarisa, Popova tornja, Zakmardijeve žitnice i Gornjogradske pučke učionice. Dio arheoloških nalaza prezentiran je "in situ", tako da obnovljena zgrada Muzeja doslovce izrasta iz arheološkog lokaliteta;
  - Sanirana je Kaptolska, Prišlinova kula iz 16/17. stoljeća;
  - Na Katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije na Kaptolu sanirana je i obnovljena prva galerija s balustradom, fjalama i izljevnom figurama, restituirani su kipovi Sv. Ilije i Sv. Roka;
  - Poznata "Ilirska" dvorana u Opatičkoj 18 cjelovito je obnovljena, a glasovita "Preporodna" dvorana ponovno ima izgled kakav je imala u doba Ilirskog preporoda. Obnovljen je i vrt sukladno nekadašnjem stanju;
  - Na palači nekadašnjeg ministarstva bogoslovlja i nastave u Opatičkoj 10 završeni su restauratorski radovi u "Zlatkoj dvorani", "Pompejskoj" i "Renesansnoj" sobi i pristupnom stubištu;
  - Obnovljena je zgrada i stalni postav Arheološkog muzeja (palača obitelji Vranizany) Zrinjevac 17;
  - Rekonstruirana je i obnovljena uglovnica Jurišićeva 4 – Petrinjska 1 za potrebe Hrvatske poštanske banke;
  - Završena je obnova centralne odarnice na Mirogoju s izvornom oslikom svodova i zidova;
  - U cijelosti je dovršena obnova palače Vrhovnog suda na Zrinjevcu;
  - Za potrebe Bogoslovnog fakulteta u Vlaškoj 38 sanirana je i adaptirana zgrada nekadašnjeg Biskupskog orfanotrofija;
  - Prema konzervatorskim smjernicama i uz nadzor Zavoda izvedena je obnova Zrinjevca;
- Sustavno su se obnavljali sakralni objekti, koji su desetljećima bili zapostavljeni:
- Crkva Sv. Marka i Sv. Katarine na Gornjem gradu, kontinuirano se saniraju i obnavljaju;
  - Crkva Sv. Marije na Dolcu, obavljani su radovi na obnovi krovništva;
  - Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Remetama – priprema temeljite obnove krovništva, ugrađene su nove instalacije, uređen okoliš, restaurirani i obnovljeni oltari i retabl iz 15. st.;
  - Obnovljena je vanjština kapele Sv. Martina u Podsusedu;
  - Obnovljene su župne crkve Sv. Petra u Vlaškoj ulici, Sv. Petra i Pavla u Kašini, crkva Sv. Šimuna i Jude Tadeja te župni dvor u Markuševcu;
  - Rekonstruirana je lukovica zvonika na crkvi Sv. Jurja u Odri.

Obnovljena su pročelja gradskih palača:

- Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Ćirilometodska 4,
- Župni dvor crkve Sv. Marka na Trgu sv. Marka 5;
- Kurije na Kaptolu 1 i 5;
- Palača Pongratz u Visokoj 22;
- Palača Kušlan na Markovom trgu 4 (Ustavni sud Republike Hrvatske);
- Palača Bužan u Opatičkoj 8 (Hrvatski sabor);

Izrađivane su, zaštićivane i sanirane skulpture i fontane na gradskim trgovima:

- Postavljen je spomenik hrvatskom književniku Marku Maruliću, te je obnovljen Park;
- U obnovljenom parku Utrine postavljen je spomenik kardinalu Alojziju Stepincu;
- Obavljena je revizija gradskih skulptura, koje su obrađene i dokumentirane, a na nekim su obavljeni hitni zaštitni radovi.

Sustavno se radilo na istraživanju i obradi arhivske građe, te se izrađivala konzervatorska dokumentacija radi preventivne zaštite, odnosno prijedloga za registraciju spomenika kulture.

Temeljem novog Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Zakona o prostornom uređenju obavljen je pregled kulturnih dobara na cijelom gradskom prostoru te izrađene konzervatorske podloge za Prostorni plan Grada Zagreba i Generalni urbanistički plan Zagreba.

Posebna pozornost posvećena je zaštiti i obnovi prirode, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. U tu je svrhu izrađena konzervatorska dokumentacija sa smjernicama za uređenje Britanskog trga, Trga Francuske Republike, Trga maršala Tita - Mažuranićevog -Marulićevog trga, Trga hrvatskih velikana i za "Zelenu potkovu", a posebni su uvjeti uređenja izrađeni za sanaciju pješačkih površina i hortikulturno uređenje na Trgu N.Š.Zrinskog.

U naznačenom razdoblju realizirani su i sljedeći zahvati:

- u Maksimiru je obnovljen Lavlji most;
- uređen je vrt u Opatičkoj ulici 18;
- sanirana je i uređena centralna ploha na Trgu žrtava fašizma i obnovljena fontana.

Sanirani su i obnovljeni drvoredi u ulicama Račkoga, Medveščak, Ul. kralja Držislava, Ul. kneza Višeslava, Ul. kneza Mislava i u Medvedgradskoj ulici, te na Trgu žrtava fašizma i Trgu N. Š. Zrinskog.

Izrađen je elaborat zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode s mjerama zaštite. Na temelju evidencije stanja na terenu obavljena je sistematizacija i prikaz evidentiranih zaštićenih dijelova prirode po kategorijama i to: Park prirode Medvednica, posebni rezervat, park šuma, zaštićen krajolik, spomenik prirode i spomenik parkovne arhitekture.

Unatoč velikoj brizi o zaštiti kulturnih dobara izgrađen je objekt u Tkalčićevoj, na zidinama Opatovine i srušena je najstarija kurija u Aveniji Dubrava.

III. STANJE DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA

1. Realizacija unapređenja dokumentacije o prostoru

Za potrebe izrade dokumenata prostornog uređenja i praćenja stanja prostora Grada Zagreba u protekle tri godine izrađene su nove geodetsko-kartografske podloge. Dosadašnje podloge nisu više odgovarale niti svojom ažurnošću (ponegdje je to bilo stanje od prije dvadesetak godina), niti svojom zastarjelom analognom formom.

Sukladno Pravilniku o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova kojim se propisuju podloge za izradu dokumenata prostornog uređenja izrađene su za područje Grada Zagreba sljedeće podloge: Topografska karta 1:25000 (TK25), Hrvatska osnovna karta 1:5000 (HOK 5), Digitalni ortofoto mjerila 1:5000 i 1:25000 (DOF 5 i 25) i skenirani katastarski planovi mjerila 1:5000. Topografska karta 1:25000 i Digitalni ortofoto 1:25000 izrađeni su za čitavo područje Grada,

Hrvatska osnovna karta 1:5000 i Digitalni ortofoto 1:5000 za uže urbano područje (područje GUP-a), a skenirani katastarski planovi 1:5000 za izvangradsko područje.

Osnova za izradu podloga bila su aerofotogrametrijska zrakoplovna snimanja u sklopu cikličnih snimanja Republike Hrvatske kojima rukovodi Državna geodetska uprava. Snimanja je izvela tijekom 1997. i 1998. godine tvrtke "Geofoto" d.o.o. iz Zagreba.

Kartiranje prostornih sadržaja izvedeno je na suvremenim analitičkim fotogrametrijskim instrumentima direktno u digitalnom vektorskom modelu. Daljnja kartografska obrada također je izvedena digitalno, korištenjem suvremenih programskih paketa, te su i dobivene karte u digitalnom vektorskom formatu. Karte su izradile tvrtke "Geofoto" d.o.o. i "Zavod za fotogrametriju" d.d. iz Zagreba.

Topografska karta 1:25000 korištena je kao podloga za izradu Prostornog plana Grada Zagreba, a Hrvatska osnovna karta 1:5000 kao podloga za izradu Generalnoga urbanističkog plana grada Zagreba. Njihov digitalni vektorski format omogućio je dotad neostvarivu preciznost i točnost, mogućnost manipuliranja postojećim slojevima prostornih objekata i njihovo korištenje u svhu planiranja, dok je ažurnost podloga omogućila uvid u pravo stanje prostora Grada. Digitalne vektorske karte, skupa s digitalnim podacima prostornih planova bit će osnova budućeg GIS-a za potrebe planiranja.

Digitalni ortofoto (1:5000 i 1:25000) spaja prostornu geometrijsku točnost klasične linijske karte i lakoću prostornog zora terena fotografije iz zraka. Kao podloga prostornim planovima omogućuje uvid u mnoštvo detalja koje klasične karte ne sadrže te demokratizira kontakt s javnosti jer ne zahtijeva vještinu čitanja karata.

Skenirani katastarski planovi služe kao podloga pri definiranju detaljnih granica građevinskih područja naselja za izvangradsko područje Grada Zagreba. Izradili su ih Gradski zavod za katastar i geodetske poslove Grada Zagreba i "Geofoto" d.o.o.

2. Realizacija dokumenata prostornog uređenja

U proteklom dvogodišnjem razdoblju za prostor Grada Zagreba izrađeni su prijedlozi novoga Prostornoga plana Grada Zagreba i novoga Generalnoga urbanističkog plana Zagreba u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju (Narodne novine broj 30/94 i 68/98 i 61/00) i drugim propisima iz prostornoga uređenja i graditeljstva. O navedenim prijedlozima planova provedene su javne rasprave.

Izmjenom Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine broj 68/98) ukinuti su regulacijski planovi i mogućnost izrade tzv. drugih planova i dokumenata uređenja prostora koji su bili predviđeni Programom mjera za unapređenje stanja u gradskom prostoru 1998., a propisani su urbanistički plan uređenja i detaljni plan uređenja.

U desetogodišnjem razdoblju "organizirani nered" u prostoru opravdavan je privatizacijom zemljišta bez mogućnosti urbano-funkcionalne i urbano-estetske kontrole, a pravi je razlog ostvarivanje interesa pojedinaca.

Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (Narodne novine broj 101/98) donesenom na temelju izmijenjenog Zakona propisana je detaljna procedura koja obuhvaća:

- jednu ili više prethodnih rasprava u tijeku izrade plana,
- izradu nacрта prijedloga plana u skladu s Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (Narodne novine broj 106/98),
- javnu raspravu koja se objavljuje u javnom tisku i koja uključuje javni uvid u trajanju od 30 dana te jedno ili više javnih izlaganja plana,
- ponovljeni javni uvid u nekim slučajevima kod detaljnog urbanističkog plana,
- izradu izvješća o javnoj raspravi u roku od 30 dana,
- izradu konačnog prijedloga prostornog plana,
- donošenje prostornog plana.

Time se također sustav učinio kompliciranijim.

Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova predviđena je digitalna obrada plana za što većina planera (osim ovog zavoda) nije bila pripremljena.

Gradski zavod za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša sustavno je bio nositelj inicijativa da se zadrži fleksibilniji instrumentarij prema kojem je izrađen Program mjera za unapređenje stanja u gradskom prostoru.

Zavod je bio u stalnom kontaktu s Ministarstvom zaštite okoliša i prostornog uređenja i zalagao se za pojednostavljenje procedure donošenja planova osim javne rasprave, te da se promjenama Zakona o prostornom uređenju ne dovodi do stalnog diskontinuiteta regulative.

U skladu s Programom mjera za unapređenje stanja u gradskom prostoru (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/98) Gradski zavod za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša je u proteklom dvogodišnjem razdoblju sam ili u suradnji s drugim tvrtkama koje djeluju na području planiranja, pripremio prostorne planove koje je usvojila Gradska Skupština Grada Zagreba:

- Generalni urbanistički plan grada Zagreba – izmjena i dopuna,
- Generalni urbanistički plan naselja gradskog karaktera Sesvete – izmjena i dopuna
- Regulacijski plan Pantovčak – Prekrižje*,
- Reulacijski plan Gajišće*,
- Regulacijski plan Susedsko polje*,
- Regulacijski plan radne zone Hrvatski Leskovac*,
- Urbanistički plan uređenja Središće – zapad,
- Detaljni plan uređenja Vjersko - kulturni centar Sesvetska Sopnica,
- Urbanistički plan uređenja Odra I,
- Urbanistički plan uređenja područja uz Jadransku aveniju,
- Urbanistički plan uređenja područja nekadašnje tvornice cementa u Podsusedu,
- Urbanistički plan uređenja središta Sesveta,
- Urbanistički plan uređenja Petrine – Županići,
- Urbanistički plan uređenja Podbrežja i
- Urbanistički plan zone mješovite namjene zapadno od Zagrebačkog velesajma (kao dio područja Kajzerice).
- Detaljni plan uređenja zone javne namjene u Buzinu.

Nakon što su održane javne rasprave pripremaju se za donošenje:

- Prostorni plan Grada Zagreba
- Generalni urbanistički plan grada Zagreba
- Urbanistički plan uređenja Kajzerice
- Urbanistički plan uređenja zone mješovite namjene istočno od Zapruda
- Urbanistički plan uređenja Remetinec-Lanište-Blato.

---

* Prema članku 53. stavku 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju (NN 68/98) ti su planovi prestali vrijediti.

Dio planova prošao je javnu raspravu prije nego što je stupila na snagu Uredba o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova:

- Regulacijski plan RŠC Jarun
- Urbanistički plan uređenja Peščenica – sjever,
- Regulacijski plan naselja Ivanja Reka,
- Regulacijski plan Trnja.

Za Radnu zonu Jankomir izrađen je stručni prijedlog plana prije donošenja Pravilnika o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova i Uredbe o javnoj raspravi i postupku donošenja prostornih planova, ali nije upućen u javnu raspravu.

Prostorni planovi čija je izrada započeta nakon stupanja na snagu spomenute uredbe, prošli su prethodnu raspravu temeljem obveza iz Uredbe, a to su:

- Urbanistički plan uređenja Vrbani III.,
- Urbanistički plan uređenja središta Trešnjevke,

- Urbanistički plan uređenja Črnomerec – sjever,
- Urbanistički plan uređenja Črnomerec – zapad,
- Urbanistički plan uređenja Črnomerec – istok,
- Urbanistički plan uređenja Petruševac,
- Urbanistički plan uređenja Gornji Bukovec,
- Urbanistički plan uređenja radne zone Sesvete,
- Urbanistički plan uređenja Savski gaj,
- Urbanistički plan uređenja Trokut,
- Urbanistički plan uređenja Burićevo naselje,
- Urbanistički plan uređenja Oporovec,
- Urbanistički plan uređenja Markuševac,
- Detaljni plan uređenja Jakuševca.

Broj izrađenih planova nešto je manji zbog smanjenja proračunskih sredstava predviđenih za tu namjenu u 1999. godini.

Na poziciji prostornog planiranja **zaštita vrijednosti prostora i okoliša** integralni je dio prostornog planiranja i ona participira u oblikovanju svih razina prostorne dokumentacije. Odjel za prostorni plan i zaštitu okoliša Gradskog zavoda za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša izrađivač je ili nositelj izrade planova za prostore Grada kojima je temeljno polazište zaštita vrijednosti prostora i okoliša kao što su prostorni planovi područja posebnih obilježja, krajobrazni planovi, kartiranje biotopa, ekološki atlas i dr.

Iz analize temeljne važeće prostorne dokumentacije - **Prostornog plana Grada Zagreba i generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta**, može se zaključiti da su ciljevi i zadaci prostornog razvoja Grada Zagreba sukladni visoko postavljenim ciljevima u zaštiti vrijednosti prostora i zaštiti okoliša, počevši od razvitka Grada usklađenog sa održivim razvitkom, zaštite prirodne i kulturne baštine, te općenito krajobraznih vrijednosti Grada, osiguranje korištenja resursa u skladu s njihovim vrijednostima, trajnog očuvanja biološke raznolikosti, orijentacije na javni promet, ekološki podobno gospodarstvo, te racionalno korištenje zemljišta uglavnom deklarativno.

Međutim, provođenje dokumenata prostornog uređenja u dijelu zaštite vrijednosti prostora i zaštite okoliša ne realizira se sukladno visoko postavljenim ciljevima.

Provedba ovih ciljeva, iako sintetiziranih u sve oblike namjene i u svim segmentima, kao i posebno naglašenih kroz priloge osobito vrijednih i ugroženih predjela Grada, te režime korištenja pojedinih namjena ne provodi se u praksi razvitka Grada. To je uočljivo iz širenja gradnje izvan područja namijenjenih za gradnju na visoko kvalitetna tla i vrijedne krajobrazne prostore, šume, na vodocrpilišta te spore preorijentacije na javni prijevoz kao dominantni model mobilnosti, kao i provedbi cjelovitog sustava gospodarenja otpada, posebno iz izostanka realizacije Centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba i dr.

Djelomična realizacija nekih ekoloških ciljeva događa se inicijativom građana, kao npr. orijentacija na čišća goriva individualnih ložišta, korištenje bezolovnog benzina, čišćenje i uređivanje pojedinih gradskih rekreativnih destinacija, potoka i drugih prostora.

Sukladno Zakonu o zaštiti okoliša (Narodne novine 82/94, 128/99) Program zaštite okoliša Grada Zagreba - Lokalna agenda 21 (Službeni glasnik Grada Zagreba 8/99) izrađen je u Gradskom zavodu za planiranje razvoja Grada i zaštitu okoliša. Izvješće i Program zaštite okoliša - LA21 je dokument koji izdvaja sintezom ugrađene elemente okoliša iz prostorne dokumentacije, ocjenjujući njihovo stanje ugroženosti, kao i stanje ugroženosti pojedinih prostornih cjelina, predlažući mjere i nositelje sanacije, uključujući u proces mjesnu samoupravu.

Dokument je izrađen u suradnji s gradskim upravnim tijelima u čijoj je nadležnosti zaštita okoliša, s gradskim trgovačkim društvima čija djelatnost uključuje i skrb o okolišu u Gradu Zagrebu, te društvima sa ograničenom odgovornošću kojih je vlasnik ili osnivač Grad Zagreb.

Osim navedene suradnje u izradi Programa zaštite okoliša korišten je i niz studija i projekata kojima se nastojalo sistematizirati i prosuditi stanje okoliša u Gradu te oblikovati Program.

KLASA: 350-07/01-01/1
URBROJ: 251-11-04-01-9
Zagreb, 30. siječnja 2001.

PREDSJEDNIK
GRADSKE SKUPŠTINE
Goran Hill, dipl.oec., v.r.